

JAVNI POZIV

Za dodjelu bespovratnih sredstava malim i srednjim preduzećima u oblasti avanturističkog turizma

Uvod

Nacionalna turistička organizacija Crne Gore (NTO CG) je nacionalna javna institucija sa značajnim iskustvom u promociji i razvoju turizma. Kroz kontinuirani dijalog i saradnju sa privrednim subjektima iz sektora turizma, kao i sa nacionalnim i međunarodnim institucijama, NTO CG posvećena je razvoju odgovornog turizma, uključujući avanturistički turizam, uz očuvanje tradicije i podsticanje inovacija. NTO CG raspolaže značajnim kapacitetima u oblastima komunikacije, promocije, digitalnog marketinga i organizacije turističkih sajмова, konferencija, poslovnih (B2B) događaja i studijskih putovanja (FAM putovanja). Svojim aktivnostima doprinosi promociji Crne Gore kao turističke destinacije i pruža podršku malim i srednjim preduzećima u sektoru turizma u jačanju konkurentnosti, podsticanju inovacija i specijalizaciji u oblasti avanturističkog turizma, istovremeno promovišući održive turističke prakse i doprinoseći lokalnom ekonomskom razvoju.

U okviru navedenih aktivnosti, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore učestvuje kao projektni partner u realizaciji projekta **ASCEND – Jačanje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća u oblasti avanturističkog turizma i podsticanje ekonomskog razvoja**, koji se finansira kroz **Program Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027**.

Projekat ASCEND usmjeren je na prevazilaženje zajedničkih izazova sa kojima se suočavaju mala i srednja preduzeća u oblasti avanturističkog turizma na području Južnog Jadrana, sa ciljem jačanja njihove konkurentnosti kroz razvoj održivih, inovativnih i tržišno orijentisanih turističkih proizvoda i doživljaja. Projekat obuhvata teritorije italijanskih regija Pulja i Molize, Albanije i Crne Gore, a istovremeno ima za cilj valorizaciju manje poznatih turističkih destinacija, podsticanje ravnomjernije sezone i prostorne distribucije turističkih tokova, kao i stvaranje održivih ekonomskih mogućnosti za privredne subjekte i lokalne zajednice.

U tom cilju, projekat ASCEND okuplja partnerske organizacije sa komplementarnim znanjima i iskustvom u oblastima razvoja turizma, promocije destinacija, kao i upravljanja i valorizacije prirodnih i zaštićenih područja. Projektno partnerstvo čine Privremeni konzorcijum za upravljanje Regionalnim parkom prirode „Obalne dine od Torre Canne do Torre San Leonardo“, u svojstvu vodećeg partnera, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore, Ministarstvo životne sredine Albanije, Autonomna agencija za turizam i ugostiteljstvo regije Molize, Konzorcijum za upravljanje zaštićenim morskim područjem Porto Cesareo i Uprava Nacionalnog parka Gargano. Podršku projektnom partnerstvu pružaju i Regija Pulja – Odjeljenje za kulturu, obrazovanje, turizam i građanska prava, kao i Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore, u svojstvu pridruženih partnera.

U okviru radnog paketa 3 (WP3) „Razvoj i promocija malih i srednjih preduzeća u oblasti avanturističkog turizma“, projekat ASCEND obezbjeđuje direktnu finansijsku podršku odabranim mikro, malim i srednjim preduzećima za razvoj novih turističkih proizvoda i doživljaja u oblasti avanturističkog turizma ili unapređenje postojećih. Program dodjele bespovratnih sredstava takođe je namijenjen unapređenju usluga povezanih sa avanturističkim turizmom i razvoju turističkih ruta koje uključuju manje poznate destinacije unutar ciljnih područja definisanih projektom.

Program finansijske podrške malim i srednjim preduzećima sprovode pojedinačni projektni partneri na teritorijalnom nivou, putem zasebnih lokalnih javnih poziva koji se odnose na područja njihove nadležnosti. Javni pozivi pripremaju se na osnovu zajedničkog okvira usaglašenog među projektnim partnerima, kako bi se obezbijedila dosljedna primjena uslova i kriterijuma prihvatljivosti i ocjenjivanja na svim teritorijama obuhvaćenim projektom.

Cilj ovog javnog poziva je pružanje podrške malim i srednjim preduzećima u pretvaranju lokalnih resursa, znanja, vještina i poslovnih ideja u konkurentne i održive turističke proizvode i doživljaje u oblasti avanturističkog turizma, uz istovremeni doprinos diversifikaciji turističke ponude, valorizaciji manje poznatih destinacija i dugoročnom održivom razvoju područja Južnog Jadrana.

Putem ovog javnog poziva, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore obezbijediće finansijsku podršku za najmanje osam malih i srednjih preduzeća za realizaciju prihvatljivih inicijativa u oblasti avanturističkog turizma na cilnom području Crne Gore.

Član 1 – Predmet i pravni okvir

1. Ovaj javni poziv, objavljen u okviru projekta ASCEND – Jačanje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća u oblasti avanturističkog turizma i podsticanje ekonomskog razvoja, koji se finansira kroz Program Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027, ima za cilj **dodjelu bespovratnih sredstava mikro, malim i srednjim preduzećima (MSP) koja posluju u sektoru avanturističkog turizma, radi razvoja novih održivih, inovativnih i tržišno orijentisanih turističkih proizvoda, usluga, doživljaja i ruta, kao i značajnog unapređenja postojećih, na relevantnom cilnom području projekta ASCEND.**
2. Finansijska podrška predviđena ovim javnim pozivom dodjeljuje se u **skladu sa članom 20a Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 (Opšta uredba o grupnom izuzeću – GBER)**, sa izmjenama i dopunama, kao i pravilima Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027 koja se primjenjuju na pružanje finansijske podrške malim i srednjim preduzećima kao trećim stranama.
3. Ovaj javni poziv sprovodi se naročito u skladu sa sljedećim propisima i programskim dokumentima:
 - Preporukom Evropske komisije 2003/361/EZ od 6. maja 2003. godine o definiciji mikro, malih i srednjih preduzeća, kao i relevantnim odredbama Opšte uredbe o grupnom izuzeću (GBER) koje se odnose na definiciju MSP;
 - Programom Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027, Projektnim priručnikom (<https://southadriatic.eu/programme-library/project-manual-tools>), Informativnim listom 4.6 (Državna pomoć) i Informativnim listom 4.10 (Pravila prihvatljivosti), u njihovim posljednjim dostupnim verzijama;
 - važećim propisima Evropske unije;
 - nacionalnim, regionalnim i lokalnim propisima koji se primjenjuju na partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava i korisnike sredstava po ovom javnom pozivu.
4. Za sva pitanja koja nijesu izričito uređena ovim javnim pozivom primjenjuju se odredbe Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027, odobrenog projektnog prijavnog formulara projekta ASCEND, kao i važeći evropski i nacionalni propisi.

Član 2 – Definicije

1. Za potrebe ovog javnog poziva primjenjuju se sljedeće definicije:

AVANTURISTIČKI TURIZAM

Oblik turizma koji obuhvata najmanje dvije od sljedeće tri komponente: fizičku aktivnost, interakciju sa prirodom i životnom sredinom i neposredno upoznavanje i doživljavanje lokalne kulture.

TURISTIČKI PROIZVOD

Kombinacija materijalnih i nematerijalnih elemenata, kao što su prirodni, kulturni i resursi stvoreni ljudskim djelovanjem, atrakcije, objekti, usluge i aktivnosti, objedinjeni oko određenog područja interesovanja kako bi se posjetiocima pružio cjelovit turistički doživljaj. Ova definicija koristi se u skladu sa pristupom koji primjenjuje Svjetska turistička organizacija (UN Tourism).

USLUGA U OBLASTI AVANTURISTIČKOG TURIZMA

Usluga namijenjena posjetiocima koja je neposredno povezana sa osmišljavanjem, realizacijom, bezbjednošću, pristupačnošću, promocijom ili marketingom turističkog proizvoda ili doživljaja u oblasti avanturističkog turizma.

TURISTIČKA RUTA

Unaprijed planirana ruta koja obuhvata određene lokacije, mjesta zaustavljanja, turističke doživljaje i usluge namijenjene posjetiocima. Za potrebe ovog javnog poziva, turistička ruta mora biti funkcionalno povezana sa ponudom avanturističkog turizma na relevantnom ciljnom području projekta ASCEND.

PARTNER NADLEŽAN ZA DODJELU BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Projektni partner u okviru projekta ASCEND odgovoran za objavljivanje i sprovođenje ovog javnog poziva, postupak izbora korisnika, donošenje odluke o dodjeli bespovratnih sredstava, potpisivanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, provjeru realizacije finansiranih inicijativa i isplatu odobrenih sredstava, u skladu sa pravilima Programa i važećim propisima.

PODNOŠILAC PRIJAVE

Mikro, malo ili srednje preduzeće koje podnosi prijavu na ovaj javni poziv i koje na dan podnošenja prijave ispunjava uslove prihvatljivosti utvrđene članom 3.

KORISNIK BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Mikro, malo ili srednje preduzeće koje je odabrano u okviru ovog javnog poziva i kojem se dodjeljuju bespovratna sredstva nakon potpisivanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava sa partnerom nadležnim za njihovu dodjelu.

CILJNO PODRUČJE

Teritorija definisana u okviru projekta ASCEND kao područje na kojem se realizuju inicijative finansirane od strane partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava. Ciljno područje predstavlja teritoriju na kojoj se moraju razvijati i realizovati turistički proizvodi, usluge, doživljaji i rute u oblasti avanturističkog turizma koji se podržavaju ovim javnim pozivom.

Član 3 – Korisnici i uslovi prihvatljivosti

1. Pravo podnošenja prijave imaju mikro, mala i srednja preduzeća (MSP), u skladu sa Preporukom Evropske komisije 2003/361/EZ i relevantnim odredbama Opšte uredbe o grupnom izuzeću (GBER). Za potrebe utvrđivanja statusa MSP primjenjuju se sljedeći kriterijumi:

ASCEND

- Mikropreduzeće je preduzeće koje ima manje od 10 zaposlenih, izraženo u godišnjim radnim jedinicama (GRJ), i čiji godišnji promet i/ili ukupna godišnja bilansna suma ne prelazi 2 miliona EUR;
- Malo preduzeće je preduzeće koje ima manje od 50 zaposlenih, izraženo u godišnjim radnim jedinicama (GRJ), i čiji godišnji promet i/ili ukupna godišnja bilansna suma ne prelazi 10 miliona EUR;
- Srednje preduzeće je preduzeće koje ima manje od 250 zaposlenih, izraženo u godišnjim radnim jedinicama (GRJ), i čiji godišnji promet ne prelazi 50 miliona EUR i/ili ukupna godišnja bilansna suma ne prelazi 43 miliona EUR.

Prilikom provjere statusa MSP, gdje je primjenljivo, uzimaju se u obzir odnosi sa partnerskim i povezanim preduzećima, kao i odgovarajući podaci o broju zaposlenih i finansijskim pokazateljima, u skladu sa važećim propisima Evropske unije.

2. Preduzeća koja podnose prijavu moraju poslovati u sektoru avanturističkog turizma i obavljati djelatnosti neposredno povezane sa razvojem, realizacijom, pružanjem ili podrškom turističkim proizvodima, uslugama ili doživljajima u oblasti avanturističkog turizma. Registrovana privredna djelatnost podnosioca prijave mora biti u skladu sa ciljevima ovog javnog poziva i pripadati jednoj od šifara djelatnosti koje je definisao partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava.

Za Crnu Goru prihvatljive su sljedeće šifre djelatnosti prema NACE klasifikaciji:

- 77.21 – Iznajmljivanje i davanje u zakup opreme za rekreaciju i sport;
- 79.12 – Djelatnost tur-operatora;
- 79.90 – Ostale usluge rezervacije i djelatnosti povezane s njima;
- 91.41 – Djelatnost botaničkih i zooloških vrtova;
- 91.42 – Djelatnost nacionalnih parkova;
- 93.19 – Ostale sportske djelatnosti;
- 93.21 – Djelatnost zabavnih i tematskih parkova;
- 93.29 – Ostale zabavne i rekreativne djelatnosti;
- druge odgovarajuće šifre djelatnosti ili privredne aktivnosti koje su u skladu sa djelatnostima u oblasti avanturističkog turizma.

3. Svako preduzeće može podnijeti samo jednu prijavu u okviru ovog javnog poziva.
4. Podnosilac prijave mora biti osnovan i registrovan u Crnoj Gori.
5. Svako preduzeće koje podnosi prijavu mora kumulativno ispunjavati sljedeće uslove:

a) Formalna registracija i obavljanje djelatnosti

- Crna Gora – registracija u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS).

Registracija u nadležnom registru privrednih subjekata mora potvrđivati obavljanje privredne djelatnosti koja je u skladu sa stavom 2 ovog člana.

U slučajevima kada je to propisano važećim zakonodavstvom za obavljanje predloženih aktivnosti, podnosilac prijave mora posjedovati odgovarajuće licence, dozvole, polise osiguranja i stručne kvalifikacije neophodne za zakonito obavljanje tih aktivnosti.

Registracija u navedenom registru mora biti važeća i uredna u trenutku podnošenja prijave i mora ostati takva do datuma konačne isplate bespovratnih sredstava.

b) Finansijska stabilnost i nepostojanje postupaka zbog insolventnosti

Preduzeće ne smije biti:

- privredni subjekat u teškoćama, u skladu sa definicijom Evropske unije (član 2 stav 1 tačka 18 Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 – Opšta uredba o grupnom izuzeću);
- privredni subjekat nad kojim je otvoren stečajni postupak ili za koji je podniet predlog za otvaranje stečajnog postupka, u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj u Crnoj Gori;
- privredni subjekat nad kojim se sprovodi postupak dobrovoljne, sudske ili prinudne likvidacije, u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva u Crnoj Gori;
- privredni subjekat nad kojim se sprovodi bilo koji drugi odgovarajući postupak zbog insolventnosti, predviđen važećim zakonodavstvom Crne Gore.

c) Izmirenje poreskih obaveza i obaveza po osnovu socijalnog osiguranja

Svako preduzeće mora uredno izmirivati:

- poreske obaveze (plaćanje poreza);
- obaveze po osnovu doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

d) Ostali uslovi

Svako preduzeće mora:

- poslovati u skladu sa propisima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu;
- poslovati u skladu sa kolektivnim ugovorima na nacionalnom i teritorijalnom nivou, kao i sa pripadajućim obavezama po osnovu doprinosa za socijalno osiguranje;
- obezbijediti da ni podnosilac prijave ni njegov izvršni direktor nijesu pravosnažno osuđivani za krivična djela za koja se zahtijeva dostavljanje dokaza u skladu sa članom 8 ovog javnog poziva;
- nemati neizmirenih obaveza po osnovu povraćaja državne pomoći, u skladu sa odlukom nadležnog organa kojom je naložen povraćaj takve pomoći, shodno propisima Crne Gore kojima se uređuje kontrola državne pomoći.

Član 4 – Raspoloživa finansijska sredstva, iznos bespovratnih sredstava i intenzitet podrške

1. Ukupan iznos finansijskih sredstava raspoloživih u okviru ovog **lokalnog javnog poziva iznosi 80.000,00 EUR.**

2. Maksimalan iznos bespovratnih sredstava koji se može dodijeliti pojedinačnom malom ili srednjem preduzeću u okviru ovog javnog poziva iznosi **10.000,00 EUR (deset hiljada eura i 00/100).**

3. Bespovratna sredstva mogu pokriti do **100% prihvatljivih troškova** odobrene inicijative. Ovim javnim pozivom nije propisana obaveza obezbjeđivanja određenog procenta sopstvenog sufinansiranja.

4. Bespovratna sredstva isplaćuju se po principu refundacije prihvatljivih troškova koje je korisnik stvarno imao i platio, u skladu sa postupcima i uslovima utvrđenim Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava. Korisnik je odgovoran za obezbjeđivanje finansijskih sredstava potrebnih za realizaciju odobrene inicijative do trenutka refundacije troškova.

5. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava dodjeljivaće sredstva prema redoslijedu na rang-listi, do utroška ukupno raspoloživih sredstava. Ukoliko preostala sredstva nijesu dovoljna za finansiranje cjelokupnog traženog iznosa bespovratnih sredstava sljedećeg prihvatljivog podnosioca prijave na rang-listi, partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava može tom podnosiocu dodijeliti iznos u visini preostalih raspoloživih sredstava. U tom slučaju, dodjela sredstava uslovljena je prihvatanjem umanjenog iznosa od strane korisnika i odgovarajućim usklađivanjem budžeta, a po potrebi i predloženih aktivnosti, uz obavezu daljeg poštovanja ciljeva, uslova prihvatljivosti i drugih zahtjeva utvrđenih ovim javnim pozivom.

6. Ukoliko dodatna finansijska sredstva postanu raspoloživa usljed odustajanja korisnika, smanjenja odobrenih iznosa, nepotpisivanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava ili drugih ostvarenih ušteda, partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava može, tokom perioda važenja rang-liste, dodijeliti sredstva narednim podnosiocima prijave prema njihovom redoslijedu na rang-listi, u skladu sa vremenskim okvirom realizacije projekta ASCEND i važećim propisima.

7. Dodjela bespovratnih sredstava ne smije dovesti do dvostrukog finansiranja istih troškova.

Član 5 – Prihvatljive inicijative, ciljno područje i period realizacije

1. Ovim javnim pozivom podržavaju se sljedeće četiri vrste inicijativa u oblasti avanturističkog turizma:

- **Razvoj novog turističkog proizvoda ili doživljaja u oblasti avanturističkog turizma:** osmišljavanje i razvoj novog, inovativnog i tržišno orijentisanog turističkog proizvoda, aranžmana ili doživljaja u oblasti avanturističkog turizma, koji će biti dostupan na relevantnom ciljnom području;

- **Unapređenje postojećeg turističkog proizvoda ili doživljaja u oblasti avanturističkog turizma:** modernizacija, diversifikacija ili unapređenje postojećeg turističkog proizvoda ili doživljaja, uključujući poboljšanja u pogledu kvaliteta, bezbjednosti, održivosti, pristupačnosti, sezonalnosti ili tržišne konkurentnosti;

- **Unapređenje usluga u oblasti avanturističkog turizma:** unapređenje usluga koje podržavaju aktivnosti avanturističkog turizma, uključujući, gdje je primjenljivo, nabavku opreme neophodne za realizaciju ili unapređenje aktivnosti avanturističkog turizma na ciljnom području;

- **Razvoj turističkih ruta u oblasti avanturističkog turizma:** kreiranje ili unapređenje turističkih ruta koje povezuju aktivnosti avanturističkog turizma sa prirodnim, ekološkim i kulturnim resursima manje poznatih destinacija na relevantnom ciljnom području projekta ASCEND.

Prihvatljive inicijative mogu obuhvatati kreiranje ili unapređenje turističkih proizvoda, aranžmana i doživljaja u oblasti avanturističkog turizma, unapređenje usluga povezanih sa njihovim korišćenjem, nabavku tehničke, sportske ili zaštitne opreme neophodne za sprovođenje predloženih aktivnosti, kao i osmišljavanje ili unapređenje turističkih ruta koje povezuju aktivnosti na otvorenom sa prirodnim, ekološkim i kulturnim resursima ciljnog područja.

Inicijative mogu obuhvatati i angažovanje eksternih stručnih usluga, kao što su tehničko savjetovanje, digitalizacija, sertifikacija, testiranje, komunikacija, promocija i marketing, pod uslovom da su te usluge neposredno povezane sa realizacijom inicijative. **Svaki trošak koji se finansira mora pripadati jednoj od kategorija prihvatljivih troškova navedenih u članu 6 ovog javnog poziva.**

Aktivnosti avanturističkog turizma mogu obuhvatati planinarenje i pješaćenje u prirodi, biciklizam i planinski biciklizam, kajaking, vožnju kanuom, ronjenje i druge aktivnosti na vodi, penjanje i istraživanje pećina, jahanje, posmatranje divljih životinja i prirode, kulturne ili duhovne rute, doživljaje povezane sa lokalnim

zanatima i kulturnom baštinom, kao i održive zimske aktivnosti i druge aktivnosti zasnovane na prirodnim resursima.

Za potrebe ovog javnog poziva, unapređenje postojeće ponude mora biti dokazano kroz jasno opisano početno stanje i očekivane promjene ili provjerljive pokazatelje rezultata. Unapređenja se mogu odnositi na produženje turističke sezone, širenje ponude na nova geografska područja ili ciljne grupe, unapređenje bezbjednosnih procedura ili sticanje specijalizovanih sertifikata, poboljšanje pristupačnosti, smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu, podizanje kvaliteta turističkih proizvoda i digitalizaciju.

2. **Ciljno područje** na koje se odnosi ovaj javni poziv definiše se na sljedeći način:

Ciljno područje	Specifična geografska područja
Crna Gora	☐ Nacionalni park Durmitor ☐ Nacionalni park Biogradska Gora ☐ Nacionalni park Lovćen ☐ Nacionalni park Skadarsko jezero ☐ Nacionalni park Prokletije ☐ Zaštićeni obalni i močvarni ekosistemi na području Ulcinja ☐ Turistički koridor Kotor–Lovćen ☐ Dodatne planinske destinacije i zaštićena područja prirode

3. Realizacija finansirane inicijative **počinje danom potpisivanja Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava**, osim ako je Ugovorom izričito utvrđen kasniji datum početka realizacije. Aktivnosti završene i troškovi nastali prije utvrđenog datuma početka perioda prihvatljivosti neće se finansirati u okviru ovog javnog poziva.

4. Redovni period realizacije inicijative ne može biti duži od **šest mjeseci od datuma početka perioda prihvatljivosti**, pri čemu sve aktivnosti, plaćanja i završno izvještavanje moraju biti završeni najkasnije do 31. jula 2027. godine.

5. U izuzetnim i opravdanim okolnostima koje se ne mogu pripisati korisniku, partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava može pisanim putem odobriti produženje perioda realizacije za najviše tri mjeseca, pod uslovom da je takvo produženje usklađeno sa vremenskim okvirom realizacije projekta ASCEND. Produženje se ni u kojem slučaju ne može odobriti nakon 30. novembra 2027. godine. Zahtjev za produženje mora biti podnjet prije isteka važećeg perioda realizacije, a korisnik ne može postupati na osnovu traženog produženja dok ne dobije pisano odobrenje.

Član 6 – Prihvatljivi troškovi

1. U okviru programa dodjele bespovratnih sredstava projekta ASCEND, finansijskom podrškom može se pokriti do 100% prihvatljivih troškova odobrene inicijative, do maksimalnog iznosa od **10.000,00 EUR (deset hiljada eura i 00/100)**. Bespovratna sredstva priznaju se na osnovu prihvatljivih troškova koje je korisnik stvarno imao i platio u okviru odobrene inicijative.

Da bi se smatrali prihvatljivim, troškovi moraju ispunjavati sljedeće uslove:

ASCEND

- da su stvarno nastali i plaćeni od strane korisnika tokom perioda prihvatljivosti utvrđenog Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava; troškovi nastali prije datuma početka realizacije inicijative, kako je definisano Ugovorom, nijesu prihvatljivi;
- da su neposredno povezani sa odobrenom inicijativom, neophodni za njenu realizaciju i srazmjerni planiranim aktivnostima i očekivanim rezultatima;
- da su predviđeni odobrenim budžetom ili njegovim izmjenama koje su pisanim putem odobrene prije nastanka troškova;
- da su opravdani i usklađeni sa tržišnim uslovima i principima dobrog finansijskog upravljanja, ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti;
- da se mogu jasno identifikovati i provjeriti i da su potkrijepljeni odgovarajućim ugovorima ili narudžbenicama, fakturama ili dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti, dokazima o izvršenom plaćanju i drugom dokumentacijom propisanom ovim javnim pozivom ili Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava;
- da su u skladu sa važećim propisima Evropske unije, pravilima Programa i nacionalnim propisima, kao i internim pravilima nabavki, gdje je primjenljivo;
- da nijesu dvostruko finansirani iz drugih javnih ili privatnih izvora i da su u skladu sa važećim pravilima o kumulaciji državne pomoći.

5. U okviru programa dodjele bespovratnih sredstava projekta ASCEND, prihvatljivi troškovi korisnika mogu pripadati **isključivo sljedećim dvjema kategorijama troškova**:

a) Usluge eksternih stručnjaka i drugih pružalaca usluga

Definicija: Troškovi nastali na osnovu ugovora ili pisanih sporazuma, potkrijepljeni fakturama ili dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti, koji se odnose na angažovanje eksternih stručnjaka ili pružalaca usluga za realizaciju konkretnih aktivnosti neposredno povezanih sa odobrenom inicijativom.

Usluge eksternih stručnjaka i drugih pružalaca usluga moraju se nabavljati pod tržišnim uslovima, uz poštovanje principa ekonomičnosti i opravdanosti troškova. Korisnik je dužan da čuva dokumentaciju neophodnu za dokazivanje opravdanosti nastalih troškova i načina izbora dobavljača, odnosno pružaoca usluga.

Prihvatljivi troškovi: Ova kategorija obuhvata specijalizovane konsultantske usluge i tehničku podršku za razvoj ili unapređenje turističkih proizvoda, usluga i ruta u oblasti avanturističkog turizma; izradu studija i analiza tržišta; specijalizovane tehničke, digitalne ili kreativne usluge; obuke koje sprovode eksterni pružaoci usluga; usluge sertifikacije, testiranja i tehničke provjere; usluge komunikacije, promocije i marketinga, kao i druge specijalizovane eksterne usluge za koje se može dokazati da su neophodne za realizaciju inicijative.

Za usluge eksternih stručnjaka i drugih pružalaca usluga korisnik je dužan da, gdje je primjenljivo, čuva dokumentaciju koja se odnosi na izbor dobavljača ili poređenje tržišnih ponuda, ugovor ili pisani sporazum, fakturu ili ekvivalentni dokument, dokaz o izvršenom plaćanju i svu drugu dokumentaciju kojom se potvrđuje da je usluga stvarno pružena. Takva dokumentacija može obuhvatati izvještaje o sprovedenim aktivnostima, izrađene rezultate i materijale, evidenciju prisustva, tehničku dokumentaciju i druge dokaze o izvršenju, u skladu sa prirodom nabavljene usluge.

b) Oprema

Definicija: Troškovi nabavke opreme koja je neposredno povezana sa odobrenom inicijativom u oblasti avanturističkog turizma, neophodna za njenu realizaciju i namijenjena njenom sprovođenju.

Prihvatljivi troškovi: Kada je nabavka odgovarajuće obrazložena, ova kategorija može obuhvatati tehničku i zaštitnu opremu, opremu za aktivnosti na otvorenom ili sportske aktivnosti, kao i drugu specifičnu opremu neophodnu za razvoj, unapređenje, testiranje ili pružanje podržanog turističkog proizvoda ili usluge. Cijene opreme moraju biti usklađene sa tržišnim cijenama, a oprema mora ispunjavati važeće tehničke, bezbjednosne i druge propisane zahtjeve.

Za nabavljenu opremu korisnik je dužan da, gdje je primjenljivo, čuva dokumentaciju o izboru dobavljača ili poređenju tržišnih ponuda, ugovor ili narudžbenicu, fakturu, dokaz o izvršenom plaćanju, dokument o isporuci odnosno otpremnicu, dokumentaciju o evidentiranju opreme u inventaru, serijski broj, fotografije opreme i dokaze o njenom označavanju projektnom naljepnicom, ukoliko je takvo označavanje obavezno. Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava biće definisane obaveze u pogledu korišćenja, vlasništva i održavanja opreme, kao i zabrane njenog prenošenja na druga lica ili korišćenja u svrhe koje nijesu odobrene.

3. Sljedeći troškovi nijesu prihvatljivi za finansiranje u okviru programa dodjele bespovratnih sredstava projekta ASCEND:

- troškovi zaposlenih kod korisnika i drugih internih ljudskih resursa;
- kancelarijski i administrativni troškovi, indirektni troškovi i opšti troškovi obračunati po paušalnoj stopi;
- troškovi putovanja i smještaja iskazani kao posebna kategorija troškova;
- troškovi infrastrukture i izvođenja radova, uključujući izgradnju, rekonstrukciju, renoviranje i druge građevinske radove;
- troškovi kupovine zemljišta ili objekata;
- dugovanja, kamate, finansijski troškovi i rezervisanja za gubitke ili buduće obaveze;
- novčane kazne, ugovorne kazne i troškovi sudskih sporova;
- doprinosi u naturi i nedokumentovana prebijanja međusobnih potraživanja i obaveza;
- gubici nastali usljed kursnih razlika i drugi troškovi koji proizilaze isključivo iz promjena deviznog kursa;
- svi troškovi nastali izvan odobrenog perioda prihvatljivosti ili koji se ne mogu neposredno pripisati odobrenoj inicijativi;
- troškovi poreza na dodatu vrijednost (PDV), osim u slučajevima kada preduzeće, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, nema pravo na odbitak ili povraćaj PDV-a (npr. u okviru režima poreskog oslobođenja);
- troškovi nabavke robe, usluga ili materijala koji nijesu neposredno povezani sa realizacijom odobrene inicijative;
- troškovi plaćeni putem finansijskih instrumenata koji ne omogućavaju praćenje transakcija ili preko neprijavljenih bankovnih računa;
- troškovi nastali u poslovanju sa povezanim, partnerskim ili kontrolisanim preduzećima, kada takvi troškovi nijesu dozvoljeni važećim propisima.

4. Plaćanja prihvatljivih troškova moraju se vršiti putem bankovnog transfera, poslovne platne kartice ili drugog odobrenog platnog instrumenta, odnosno platforme koja omogućava praćenje transakcije i jasno utvrđivanje identiteta korisnika, primaoca uplate, iznosa, datuma i svrhe plaćanja. Gotovinska plaćanja, plaćanja izvršena ličnim platnim karticama koje nijesu izdate na ime korisnika, kao i nedokumentovana prebijanja međusobnih potraživanja i obaveza, nijesu prihvatljiva.

5. Troškovi nastali i plaćeni u valuti koja nije euro preračunavaju se u eure primjenom mjesečnog računovodstvenog deviznog kursa Evropske komisije, u skladu sa pravilima Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027 i procedurama izvještavanja partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava. Metodologija preračunavanja valuta biće precizirana Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava. Eventualne gubitke nastale usljed kursnih razlika snosi korisnik i oni se ne smatraju prihvatljivim troškovima.

6. Korisnik je dužan da obezbijedi i čuva potpunu dokumentaciju koja omogućava praćenje i revizorsku provjeru realizacije finansirane inicijative. Kada je to dozvoljeno važećim računovodstvenim i poreskim propisima, fakture i drugi dokumenti ekvivalentne dokazne vrijednosti moraju sadržati referencu na projekat ASCEND, Program Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027, identifikacionu oznaku koju je NTO CG dodijelila Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava (ukoliko je primjenljivo), kao i iznos koji se finansira iz dodijeljenih bespovratnih sredstava, u skladu sa procedurama definisanim Ugovorom.

Član 7 – Postupak i rok za podnošenje prijave

1. Prijave na ovaj javni poziv, zajedno sa obaveznom dokumentacijom, podnose se isključivo putem zvanične imejl adrese koju je odredio partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava: nto.projects@montenegro.travel.

2. Rok za podnošenje prijave je 15. decembar 2026. godine, do 15.00 časova po srednjoevropskom vremenu (CET). Kao mjerodavni uzimaju se isključivo datum i vrijeme prijema prijave evidentirani u zvaničnom sistemu za prijem elektronske pošte. Prijave primljene nakon isteka utvrđenog roka smatraće se neprihvatljivim.

3. U naslovu imejla (Subject) obavezno je navesti: **„ASCEND – Grant application – [poslovno ime podnosioca prijave]“**.

4. Ukoliko je zbog veličine dokumentacije potrebno poslati prijavu kroz više elektronskih poruka, svaka poruka mora sadržati isti naslov, uz dodatnu oznaku rednog broja dijela dokumentacije koji se dostavlja (npr. „Dio 1 od X“, „Dio 2 od X“). Svi djelovi prijave moraju biti primljeni najkasnije do isteka utvrđenog roka.

5. Prijava se podnosi na obrascima koje je pripremio partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava, koji moraju biti pravilno popunjeni i potpisani u skladu sa postupcima propisanim ovim javnim pozivom i važećim zakonodavstvom.

6. Podnosilac prijave odgovoran je za potpunost, tačnost, čitljivost i pravilno elektronsko dostavljanje prijave. Potvrda o slanju, potvrda o prijemu ili druga odgovarajuća elektronska potvrda predstavlja dokaz o podnošenju prijave.

7. Zahtjevi za dodatna pojašnjenja u vezi sa ovim javnim pozivom mogu se dostaviti na imejl adresu nto.projects@montenegro.travel, najkasnije do 8. decembra 2026. godine, do 15.00 časova po srednjoevropskom vremenu (CET).

8. Dana **27. oktobra 2026. godine, u 11.00 časova po srednjoevropskom vremenu (CET)**, biće organizovan **onlajn informativni sastanak (Info Dan)**, tokom kojeg će potencijalni podnosioci prijave imati priliku da se upoznaju sa ciljevima ovog javnog poziva, načinom učešća, uslovima prihvatljivosti, vrstama inicijativa koje mogu biti finansirane i postupkom podnošenja prijave. Učešće na informativnom sastanku uslovljeno je prethodnom registracijom putem sljedećeg linka: <https://forms.gle/s3a16pqhNGPMzSuEA>.

Član 8 – Prijavna dokumentacija i prateći dokazi

1. Prijava na javni poziv mora sadržati sljedeću dokumentaciju:

Aneks 1 – Prijava za dodjelu bespovratnih sredstava - popunjen u svim obaveznim djelovima i potpisan od strane zakonskog zastupnika, u skladu sa sljedećim postupcima:

Prijavni obrazac mora biti popunjen u svim obaveznim djelovima i potpisan od strane zakonskog zastupnika podnosioca prijave, svojeručnim potpisom ili kvalifikovanim elektronskim potpisom čija se valjanost može provjeriti.

Prijava sadrži podatke o podnosiocu prijave i predloženoj inicijativi, opis potreba ili izazova na koje inicijativa nastoji odgovoriti, ciljeve, ciljno područje na koje se odnosi, planirane aktivnosti, vremenski okvir realizacije, očekivane rezultate, elemente inovativnosti, značaj za ciljno područje, aspekte održivosti, bezbjednosti i pristupačnosti, operativne kapacitete podnosioca prijave, kao i očekivani doprinos ostvarivanju ciljeva projekta ASCEND. Prijava takođe sadrži izjave i podatke neophodne za provjeru statusa mikro, malog ili srednjeg preduzeća (MSP).

Aneks 2 – Detaljni budžet - detaljni budžet mora biti popunjen isključivo na obrascu u elektronskom formatu koji omogućava uređivanje podataka (.xlsx), a koji je pripremio partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava. Budžet mora sadržati pojedinačne stavke troškova, pri čemu svaka stavka mora biti svrstana u jednu od dvije kategorije prihvatljivih troškova iz člana 6 ovog javnog poziva, uz odgovarajući opis i obrazloženje. Nakon popunjavanja, dokument je potrebno dostaviti i u PDF formatu, potpisan od strane zakonskog zastupnika podnosioca prijave, na jedan od sljedećih načina:

- svojeručnim potpisom ili kvalifikovanim elektronskim potpisom čija se valjanost može provjeriti.
- **Važeći identifikacioni dokument zakonskog zastupnika** - pasoš ili lična karta zakonskog zastupnika podnosioca prijave.

Ostala dokumentacija:

1. Dokaz o registraciji u Centralnom registru privrednih subjekata Crne Gore (CRPS), koji sadrži podatke o registraciji podnosioca prijave, registrovanoj djelatnosti i zakonskom zastupniku.

2. Uvjerenje, potvrda ili drugi odgovarajući dokument izdat od strane nadležnog poreskog organa, kojim se potvrđuje da je podnosilac prijave izmirio sve dospjele obaveze po osnovu poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, u skladu sa važećim zakonodavstvom Crne Gore.

3. Uvjerenje, potvrda ili drugi dokument izdat od strane nadležnog organa na osnovu kaznene evidencije, kojim se potvrđuje da ni privredni subjekat ni njegov izvršni direktor nijesu pravosnažno osuđivani za sljedeća krivična djela:

- a) kriminalno udruživanje;
- b) stvaranje kriminalne organizacije;
- c) davanje mita;
- d) primanje mita;
- e) davanje mita u privrednom poslovanju;
- f) primanje mita u privrednom poslovanju;
- g) utaja poreza i doprinosa;
- h) prevara;

- i) terorizam;
- j) finansiranje terorizma;
- k) terorističko udruživanje;
- l) učestvovanje u stranim oružanim formacijama;
- m) pranje novca;
- n) trgovina ljudima;
- o) trgovina maloljetnim licima radi usvojenja;
- p) zasnivanje ropskog odnosa i prevoz lica u ropskom odnosu.

4. Uvjerenje izdato od strane nadležnog organa ili drugi odgovarajući dokaz kojim se potvrđuje da podnositelj prijave nije u stečajnom postupku, da protiv njega nije pokrenut stečajni postupak, da se nad njim ne sprovodi postupak likvidacije, kao ni bilo koji drugi odgovarajući postupak zbog insolventnosti;

5. U zavisnosti od registrovane djelatnosti podnosioca prijave i aktivnosti za čiju realizaciju se traži finansijska podrška, potrebno je dostaviti dokaz o upisu u Centralni turistički registar ili drugi odgovarajući registar, važeću licencu, dozvolu ili odobrenje za obavljanje djelatnosti, polisu osiguranja ili drugi dokaz o odgovarajućem osiguranju, dokaz o stručnoj osposobljenosti i/ili licencu ili sertifikat lica angažovanog za pružanje određene usluge, kao i svu drugu relevantnu dokumentaciju kojom se dokazuje ispunjenost uslova za zakonito obavljanje odgovarajuće privredne djelatnosti i/ili realizaciju predloženih aktivnosti;

6. Finansijske izvještaje za posljednju završenu poslovnu godinu, podatke o broju zaposlenih i/ili godišnjim radnim jedinicama (GRJ), kao i, gdje je primjenljivo, podatke i prateću dokumentaciju o partnerskim i povezanim preduzećima, radi provjere statusa podnosioca prijave kao mikro, malog ili srednjeg preduzeća (MSP), kao i utvrđivanja da podnositelj prijave nije privredni subjekat u teškoćama, u smislu člana 2 tačka 18 Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 (GBER);

7. Drugu dokumentaciju koja se zahtijeva isključivo radi provjere ispunjenosti uslova prihvatljivosti utvrđenih ovim javnim pozivom.

Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava može zatražiti dodatnu dokumentaciju neophodnu za provjeru ispunjenosti uslova prihvatljivosti prije donošenja odluke o dodjeli bespovratnih sredstava ili potpisivanja ugovora, pod uslovom da se takvom provjerom podnosiocu prijave ne omogućava da nakon isteka roka za podnošenje prijave mijenja suštinski tehnički ili finansijski sadržaj svoje prijave.

Art. 9 – Postupak izbora i ocjenjivanja prijave

Administrativna provjera i provjera ispunjenosti uslova prihvatljivosti

1. U roku od sedam dana od isteka roka za podnošenje prijave, partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava izvršiće provjeru prihvatljivosti prijave, potpunosti dostavljene dokumentacije i ispunjenosti uslova prihvatljivosti utvrđenih ovim javnim pozivom.

2. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava može zatražiti dodatna pojašnjenja ili dopunu dokumentacije isključivo u vezi sa formalnim elementima prijave ili nedostajućom dokumentacijom koja ne utiče na suštinsko ocjenjivanje predložene inicijative. Tražena pojašnjenja i dopune moraju biti dostavljeni u roku navedenom u zahtjevu.

3. Prijave koje ne ispunjavaju uslove prihvatljivosti ili nijesu dopunjene, odnosno usklađene sa zahtjevima u propisanim rokovima, neće biti upućene u narednu fazu kvalitativnog ocjenjivanja.

Kvalitativno ocjenjivanje

4. Prijave koje ispunje uslove za kvalitativno ocjenjivanje razmatra Komisija za ocjenjivanje, koju imenuje partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava, a čiji članovi posjeduju odgovarajuća stručna i/ili administrativna znanja i iskustvo.

5. Članovi Komisije dužni su da potpišu izjavu o nepostojanju sukoba interesa u odnosu na podnosioc prijave koji su učestvovali u javnom pozivu.

6. Komisija ocjenjuje prijave na osnovu sljedećih kriterijuma:

R.br.	Kriterijum ocjenjivanja	Maksimalan broj bodova
1	Operativni kapaciteti podnosioca prijave (dio G Aneksa 1). Ocjenjuju se dosadašnje iskustvo, znanja, vještine i organizacioni kapaciteti podnosioca prijave za realizaciju predložene inicijative, sa posebnim osvrtom na sektor avanturističkog turizma, održivi turizam i povezane tematske oblasti.	10
2	Relevantnost i inovativnost inicijative (dio D Aneksa 1). Ocjenjuju se usklađenost inicijative sa ciljevima i očekivanim rezultatima projekta ASCEND, njena sposobnost da odgovori na prepoznate potrebe, izazove ili tržišne mogućnosti na ciljnom području, kao i stepen inovativnosti ili unapređenja postojeće ponude avanturističkog turizma.	20
3	Kvalitet planiranja i realizacije (djelovi E i H Aneksa 1). Ocjenjuju se ukupna jasnoća i usklađenost elemenata inicijative, kvalitet plana aktivnosti, tehnička izvodljivost i mogućnost realizacije u predviđenom roku, adekvatnost planiranog načina sprovođenja, kao i sposobnost odgovarajućeg upravljanja aspektima bezbjednosti, rizika, pristupačnosti i sezonalnosti.	25
4	Uticaj na ciljno područje i prekogranični potencijal (dio D Aneksa 1). Ocjenjuje se doprinos inicijative valorizaciji ciljnog područja, diversifikaciji i jačanju lokalne ponude avanturističkog turizma, kao i njen potencijal za prenos znanja i iskustava, primjenu na drugim lokacijama, umrežavanje ili uključivanje u širu prekograničnu turističku ponudu.	15

R.br.	Kriterijum ocjenjivanja	Maksimalan broj bodova
5	Dugoročna održivost i izvodljivost (dio F Aneksa 1). Ocjenjuje se sposobnost inicijative da ostvari dugoročne rezultate i nakon završetka perioda finansiranja, ekonomska i operativna održivost razvijenog proizvoda ili usluge, kao i odgovoran pristup ciljnom području, lokalnim zajednicama i posjetiocima.	20
6	Budžet i troškovna efikasnost (Aneks 2). Ocjenjuju se neophodnost, opravdanost i srazmjernost planiranih troškova u odnosu na predviđene aktivnosti i očekivane rezultate, kao i ukupna usklađenost budžeta, predloženih aktivnosti i rezultata inicijative.	5
7	Učešće na radionici zajedničkog kreiranja u okviru projekta ASCEND (bonus kriterijum). Bodovi se dodjeljuju podnosiocima prijava koji učestvuju na lokalnoj radionici zajedničkog kreiranja, organizovanoj u okviru projekta ASCEND tokom perioda trajanja ovog javnog poziva, a prije isteka roka za podnošenje prijava. Cilj učešća na radionici je pružanje podrške unapređenju kvaliteta, definisanju i razradi predložene inicijative. Način organizacije, datum održavanja i postupak prijavljivanja za učešće odrediće partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava, o čemu će javnost biti obaviještena putem zvaničnih komunikacionih kanala projekta (veb-sajt i društvene mreže) i partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava (veb-sajt i imejl adresa: nto.projects@montenegro.travel). Za ovaj kriterijum ne dodjeljuju se djelimični bodovi.	5
	Ukupan maksimalan broj bodova	100

7. Svaki kriterijum ocjenjuje se dodjeljivanjem bodova u rasponu od 0 do maksimalnog broja bodova predviđenog za taj kriterijum. Komisija dodjeljuje bodove na osnovu kvaliteta, potpunosti, usklađenosti i relevantnosti informacija navedenih u prijavi i pratećoj dokumentaciji.

Minimalni prag kvaliteta, rang-lista i dodjela bespovratnih sredstava

8. Prijava se smatra prihvatljivom za finansiranje samo ukoliko u postupku kvalitativnog ocjenjivanja ostvari najmanje **60 od ukupno 100 bodova**. Prijave koje ne dostignu navedeni prag smatraće se neprihvatljivim za finansiranje zbog nedovoljnog kvaliteta, bez obzira na raspoloživost finansijskih sredstava.

9. Po završetku postupka kvalitativnog ocjenjivanja, Komisija dostavlja partneru nadležnom za dodjelu bespovratnih sredstava rang-listu ocijenjenih prijava, zajedno sa zapisnikom o sprovedenom postupku.

10. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava usvaja konačnu rang-listu i pristupa dodjeli bespovratnih sredstava prema redosljedu ostvarenih bodova, do utroška ukupno raspoloživih finansijskih sredstava.

11. U slučaju da dvije ili više prijava ostvare jednak broj bodova, partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava primjenjuje sljedeće kriterijume prednosti, navedenim redosljedom:

- veći broj bodova ostvaren u okviru kriterijuma „Relevantnost i inovativnost inicijative“;

ASCEND

- veći broj bodova ostvaren u okviru kriterijuma „Kvalitet planiranja i realizacije“;
- redosljed podnošenja prijava, prema datumu i vremenu njihovog prijema.

12. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava obavijestiće podnosioca prijava o rezultatima postupka i objaviti konačnu rang-listu, u skladu sa procedurama propisanim važećim zakonodavstvom.

13. Odluka o dodjeli bespovratnih sredstava sadrži:

- podatke o korisnicima kojima su odobrena bespovratna sredstva;
- iznos dodijeljenih bespovratnih sredstava;
- uslove i obaveze koji se primjenjuju na korisnike;
- rok za potpisivanje Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

14. Podnosilac prijave kojem su odobrena bespovratna sredstva dužan je da potpiše Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava u roku koji odredi partner nadležan za njihovu dodjelu. Nepotpisivanje Ugovora u propisanom roku može dovesti do gubitka prava na dodijeljena sredstva, nakon čega se sredstva mogu dodijeliti sljedećem podnosiocu ili podnosiocima prijava prema redosljedu na rang-listi.

Član 10 – Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava i njegove izmjene

1. Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava predstavlja pravni osnov kojim se uređuju međusobna prava i obaveze partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava i odabranog korisnika. Ugovor mora sadržati najmanje: podatke o ugovornim stranama, opis finansirane inicijative, odobreni budžet, ciljno područje, iznos dodijeljenih bespovratnih sredstava, period realizacije, način izvještavanja i isplate sredstava, kao i druge primjenljive obaveze.

2. Potpisivanjem Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, korisnik se obavezuje da će realizovati inicijativu u skladu sa ovim javnim pozivom, odobrenom prijavom i odlukom o dodjeli bespovratnih sredstava, kao i da će poštovati obaveze koje se odnose na finansijsko upravljanje, čuvanje dokumentacije, obezbjeđivanje mogućnosti praćenja troškova, komunikaciju i saradnju u okviru aktivnosti kontrole i praćenja realizacije.

3. Datum početka perioda prihvatljivosti inicijative utvrđuje se Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava. Troškovi nastali prije tog datuma nisu prihvatljivi za finansiranje.

4. Sve značajne izmjene koje se odnose na planirane aktivnosti, odobreni budžet, vremenski okvir realizacije, ciljno područje, očekivane rezultate ili druge ključne elemente inicijative moraju biti prethodno zatražene pisanim putem od partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava i odobrene prije njihovog sprovođenja.

5. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava može odobriti predloženu izmjenu, odobriti je uz određene uslove, zatražiti dodatne informacije ili je odbiti ukoliko podrazumijeva suštinsku promjenu prirode ili ciljeva inicijative, nije u skladu sa odredbama ovog javnog poziva ili može uticati na uslove na osnovu kojih je prijava odabrana za finansiranje.

6. Troškovi nastali kao posljedica izmjena koje nisu prethodno odobrene mogu biti proglašeni neprihvatljivim za finansiranje.

Član 11 – Izvještavanje i priznavanje prihvatljivih troškova

1. Radi isplate bespovratnih sredstava, korisnik je dužan da partneru nadležnom za dodjelu bespovratnih sredstava dostavi tehničku i finansijsku dokumentaciju koja se odnosi na realizaciju inicijative, u skladu sa postupcima i rokovima utvrđenim Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava.

2. Dokumentacija za izvještavanje mora omogućiti dokazivanje:

- realizacije planiranih aktivnosti;
- ostvarenja očekivanih rezultata;
- stvarnog nastanka i plaćanja prijavljenih troškova;
- usklađenosti troškova sa odobrenom inicijativom i odobrenim budžetom.

3. Dokumentacija za izvještavanje mora sadržati, gdje je primjenljivo:

- tehnički izvještaj o realizaciji inicijative, uključujući sprovedene aktivnosti, ostvarene rezultate, eventualne probleme tokom realizacije i odobrene izmjene;
- detaljan pregled nastalih troškova;
- fakture ili dokumenta ekvivalentne dokazne vrijednosti;
- ugovore, narudžbenice ili sporazume sa eksternim dobavljačima i pružiocima usluga;
- dokaze o izvršenim plaćanjima;
- dokumentaciju o pruženim eksternim uslugama i ostvarenim rezultatima;
- dokumentaciju o nabavljenoj opremi, uključujući, gdje je primjenljivo, dokumenta o isporuci, fotografije, serijske brojeve i identifikacione oznake opreme.

4. Ukoliko korisnik podnosi zahtjev za djelimičnu refundaciju troškova u skladu sa članom 12 ovog javnog poziva, dužan je da dostavi **privremeni tehnički izvještaj** o napretku realizacije inicijative, zajedno sa finansijskom dokumentacijom koja se odnosi na nastale i plaćene troškove, u skladu sa postupcima definisanim Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava.

5. Po završetku inicijative, korisnik je dužan da dostavi završni tehnički izvještaj o njenoj realizaciji, koji mora sadržati najmanje opis sprovedenih aktivnosti, ostvarenih rezultata, razvijenog ili unaprijeđenog turističkog proizvoda, usluge, doživljaja ili rute, buduće održivosti inicijative i njenog doprinosa ostvarivanju ciljeva projekta ASCEND.

6. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava izvršiće provjeru dostavljene dokumentacije i, ukoliko je potrebno, može zatražiti dodatna pojašnjenja ili dopune radi utvrđivanja prihvatljivosti prijavljenih troškova.

7. Korisnik je dužan da čuva svu tehničku, administrativnu, računovodstvenu i finansijsku dokumentaciju koja se odnosi na realizaciju inicijative tokom perioda utvrđenog Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava, u skladu sa važećim propisima. Ukoliko su različitim propisima utvrđeni različiti obavezni rokovi čuvanja dokumentacije, primjenjuje se najduži propisani rok.

8. Vodeći partner projekta, uz prisustvo **lokalnog koordinatora za dodjelu bespovratnih sredstava**, izvršiće provjeru na licu mjesta prije konačne isplate bespovratnih sredstava od strane partnera nadležnog za njihovu dodjelu, radi utvrđivanja da li je inicijativa pravilno realizovana.

9. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava, nacionalni kontrolori, Upravljačko tijelo, Zajednički sekretarijat, Revizorsko tijelo, Evropska komisija, Evropski revizorski sud, Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF), Kancelarija evropskog javnog tužioca (EPPO), gdje je primjenljivo, kao i drugi nadležni organi,

mogu zahtijevati pristup dokumentaciji koja se odnosi na inicijativu i sprovoditi provjere dokumentacije ili kontrole na licu mjesta, u okviru svojih nadležnosti.

Član 12 – Isplata bespovratnih sredstava

1. Bespovratna sredstva isplaćuje partner nadležan za njihovu dodjelu, po principu refundacije prihvatljivih troškova koje je korisnik stvarno imao i platio, a koji su priznati kao prihvatljivi nakon sprovedenih provjera predviđenih ovim javnim pozivom.

2. Isplata bespovratnih sredstava vrši se prema sljedećem modelu:

a) Djelimična refundacija troškova – Korisnik može podnijeti zahtjev za djelimičnu refundaciju kada nastali i plaćeni prihvatljivi troškovi dostignu najmanje 50% ukupnog iznosa dodijeljenih bespovratnih sredstava. Iznos djelimične refundacije ne može biti veći od 50% ukupnog iznosa dodijeljenih bespovratnih sredstava, a isplata se vrši nakon provjere i odobravanja dostavljene tehničke i finansijske dokumentacije.

b) Konačna isplata preostalog iznosa – Preostali iznos bespovratnih sredstava isplaćuje se nakon završetka realizacije inicijative, dostavljanja završne dokumentacije i provjere stvarno nastalih i plaćenih prihvatljivih troškova. Iznos konačne isplate predstavlja razliku između ukupnog iznosa priznatih bespovratnih sredstava i prethodno isplaćenih iznosa.

Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava izvršiće provjeru tehničke i finansijske dokumentacije koju je dostavio korisnik u roku od 30 kalendarskih dana od dana prijema potpune dokumentacije. U slučaju zahtjeva za dodatnim pojašnjenjima ili dopunom dokumentacije, rok za provjeru se prekida do prijema tražene dokumentacije. Nakon završetka provjere i odobravanja tehničkog izvještaja i prihvatljivih troškova, partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava pristupa isplati u skladu sa važećim finansijskim procedurama.

3. Ukoliko je iznos stvarno priznatih prihvatljivih troškova manji od iznosa odobrenih bespovratnih sredstava, iznos finansijske podrške biće srazmjerno umanjen, a isplata će se izvršiti isključivo na osnovu priznatih prihvatljivih troškova.

4. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava izvršiće isplate u roku utvrđenom Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava, nakon sprovođenja propisanih provjera i u skladu sa važećim administrativnim i finansijskim procedurama.

5. Nijedna isplata ne može dovesti do prekoračenja maksimalnog iznosa bespovratnih sredstava utvrđenog Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava.

Član 13 – Obaveze korisnika bespovratnih sredstava

1. Korisnik bespovratnih sredstava dužan je da:

- koristi dodijeljena bespovratna sredstva isključivo za realizaciju odobrene inicijative;
- realizuje inicijativu na ciljnom području i u okviru propisanog perioda;
- poštuje odobreni budžet, plan aktivnosti i očekivane rezultate;
- obezbijedi finansijsku sljedljivost i mogućnost provjere svih troškova;
- čuva dokumentaciju koja se odnosi na realizaciju inicijative;
- blagovremeno obavještava partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava o svim poteškoćama, kašnjenjima ili promjenama koje mogu uticati na realizaciju inicijative;
- sarađuje sa partnerom nadležnim za dodjelu bespovratnih sredstava i nadležnim organima u okviru aktivnosti kontrole i praćenja realizacije.

2. Korisnik je dužan da poštuje obaveze u pogledu komunikacije i vidljivosti Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027 i projekta ASCEND, uključujući korišćenje odgovarajućih oznaka i elemenata vizuelnog identiteta projekta, u skladu sa uputstvima partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava.
3. Korisnik je dužan da obezbijedi da se oprema nabavljena iz dodijeljenih bespovratnih sredstava koristi isključivo u svrhe predviđene odobrenom inicijativom i održava u odgovarajućem stanju tokom perioda utvrđenog Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava, a u svakom slučaju najmanje pet godina.
4. Korisnik je dužan da posjeduje i obezbijedi kontinuiranu važnost svih dozvola, licenci, sertifikata i polisa osiguranja neophodnih za zakonito sprovođenje finansiranih aktivnosti.
5. Korisnik se obavezuje da će održavati kontinuiranu saradnju sa partnerom nadležnim za dodjelu bespovratnih sredstava i **lokalnim koordinatorom za dodjelu bespovratnih sredstava** imenovanim u okviru projekta ASCEND, blagovremeno dostavljati informacije o napretku realizacije finansirane inicijative i obavještavati ih o svim problemima, kašnjenjima ili promjenama koje mogu uticati na sprovođenje planiranih aktivnosti.
6. Korisnik je dužan da, na zahtjev partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava ili lokalnog koordinatora za dodjelu bespovratnih sredstava, učestvuje na sastancima namijenjenim praćenju, razmjeni informacija o napretku i koordinaciji aktivnosti, radi provjere toka realizacije finansiranih inicijativa.
7. Korisnik se takođe obavezuje da će sarađivati sa partnerom nadležnim za dodjelu bespovratnih sredstava i ostalim projektnim partnerima projekta ASCEND u sprovođenju aktivnosti podrške, umrežavanja, promocije i predstavljanja rezultata predviđenih projektom, kao što su radionice zajedničkog kreiranja, studijska putovanja (FAM putovanja), sajmovi, događaji i druge inicijative usmjerene na valorizaciju razvijenih turističkih proizvoda i doživljaja.
8. Korisnik je, na zahtjev partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava, dužan da dostavi informacije, fotografije, opisne materijale, multimedijalne sadržaje ili druge materijale koji mogu biti korisni za aktivnosti komunikacije, praćenja i kapitalizacije rezultata projekta ASCEND.

Član 14 – Umanjenje, ukidanje i povraćaj bespovratnih sredstava

1. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava može umanjiti ili djelimično ili u potpunosti ukinuti dodijeljena bespovratna sredstva i zahtijevati povraćaj već isplaćenih iznosa ukoliko korisnik ne postupa u skladu sa odredbama ovog javnog poziva, Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava ili važećim propisima.
2. Odluka o ukidanju bespovratnih sredstava može se donijeti naročito u sljedećim slučajevima:
 - prestanka ispunjavanja uslova prihvatljivosti;
 - davanja neistinitih izjava ili dostavljanja dokumentacije koja sadrži netačne podatke;
 - značajnog neispunjavanja obaveza u pogledu realizacije odobrene inicijative;
 - korišćenja bespovratnih sredstava u svrhe koje nijesu odobrene;
 - dvostrukog finansiranja istih troškova;
 - odbijanja saradnje ili nesaradnje u postupcima kontrole.
3. Umanjenje ili ukidanje bespovratnih sredstava mora biti srazmjerno prirodi i težini utvrđene nepravilnosti.
4. Prije donošenja konačne odluke o umanjenju ili ukidanju bespovratnih sredstava, odnosno zahtjevu za njihov povraćaj, partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava dužan je da obavijesti korisnika o

utvrđenim nepravilnostima i razlozima za predloženu mjeru, kao i da mu odredi rok za dostavljanje eventualnih primjedbi, izjašnjenja ili dodatne dokumentacije.

Član 15 – Transparentnost, komunikacija i zaštita podataka o ličnosti

1. Korisnik prihvata da informacije o finansiranoj inicijativi, uključujući naziv korisnika, naziv inicijative, iznos dodijeljenih bespovratnih sredstava, lokaciju i glavne rezultate, mogu biti javno objavljene u skladu sa obavezama transparentnosti Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027 i važećim evropskim i nacionalnim propisima.
2. Korisnik je dužan da poštuje obaveze u pogledu komunikacije i vidljivosti Programa i projekta ASCEND, uz korišćenje odgovarajućih oznaka i elemenata vizuelnog identiteta koje obezbjeđuje partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava.
3. Podaci o ličnosti obrađivaće se isključivo u svrhe povezane sa sprovođenjem postupka dodjele bespovratnih sredstava, ocjenjivanjem prijava, dodjelom sredstava, praćenjem realizacije, kontrolom i izvještavanjem, u skladu sa važećim propisima o zaštiti podataka o ličnosti.
4. Ukoliko korisnik dostavlja fotografije, video-zapise ili druge materijale koji sadrže podatke na osnovu kojih se može utvrditi identitet fizičkih lica, a koji su namijenjeni komunikacionim aktivnostima projekta, dužan je da, kada je to potrebno, obezbijedi odgovarajuće saglasnosti ili odobrenja u skladu sa važećim propisima.
5. Partner nadležan za dodjelu bespovratnih sredstava obezbijediće podnosiocima prijava i korisnicima obavještenje o obradi podataka o ličnosti, u skladu sa važećim zakonodavstvom.

Nacionalna turistička organizacija Crne Gore je rukovalac podacima o ličnosti koji se obrađuju u okviru postupka sprovedenog na osnovu ovog javnog poziva.

Kontakt podaci rukovaoca podacima o ličnosti:

Nacionalna turistička organizacija Crne Gore

Lice odgovorno za obradu podataka: Tamara Jašović

Adresa: Ulica slobode 2, 81000 Podgorica

Imejl: nto.projects@montenegro.travel

Telefon: +382 77 100 001

Podaci o ličnosti obrađuju se u skladu sa zakonodavstvom Crne Gore kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, u svrhu sprovođenja ovog javnog poziva, prijema i administrativne provjere prijava, provjere ispunjenosti uslova prihvatljivosti, ocjenjivanja i izbora korisnika, donošenja odluke o dodjeli bespovratnih sredstava, zaključivanja i sprovođenja Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, praćenja realizacije finansiranih aktivnosti, kontrole, revizije i izvještavanja, kao i ispunjavanja obaveza koje proizilaze iz projekta ASCEND i Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027.

Obrada obuhvata podatke o ličnosti zakonskih zastupnika podnosilaca prijava i drugih fizičkih lica čiji su podaci sadržani u prijavi i pratećoj dokumentaciji, u obimu neophodnom za sprovođenje ovog javnog poziva i realizaciju projekta ASCEND.

Podaci o ličnosti mogu se dostaviti ili učiniti dostupnim projektnim partnerima, nadležnim tijelima Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027, kao i nadležnim nacionalnim i evropskim organima za kontrolu, reviziju i nadzor, u okviru njihovih nadležnosti i u mjeri neophodnoj za realizaciju, praćenje, kontrolu i reviziju projekta.

Ukoliko realizacija projekta podrazumijeva prenos podataka o ličnosti izvan Crne Gore, takav prenos vršiće se u skladu sa važećim propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Podaci o ličnosti čuvaće se tokom perioda neophodnog za sprovođenje ovog javnog poziva, realizaciju, praćenje i kontrolu projekta ASCEND, kao i tokom perioda čuvanja projektne dokumentacije utvrđenog pravilima Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027 i važećim zakonodavstvom.

Lica na koja se podaci odnose mogu ostvarivati svoja prava u vezi sa obradom podataka o ličnosti, u skladu sa zakonodavstvom Crne Gore kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, obraćanjem Nacionalnoj turističkoj organizaciji Crne Gore putem kontakt podataka navedenih u ovom članu.

Član 16 – Završne odredbe

1. Ovaj javni poziv stupa na snagu danom objavljivanja od strane partnera nadležnog za dodjelu bespovratnih sredstava i primjenjuje se na postupak dodjele sredstava na lokalnom nivou i ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava zaključene na osnovu njega, ne dovodeći u pitanje obavezne izmjene koje mogu proizaći iz prava Evropske unije, odredaba Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027 ili važećeg nacionalnog zakonodavstva.

2. Za sva pitanja koja nijesu izričito uređena ovim javnim pozivom primjenjuju se, gdje je relevantno, sljedeći propisi i dokumenti, prema navedenom hijerarhijskom redoslijedu:

1. važeći propisi Evropske unije;
2. odredbe Programa Interreg IPA Južni Jadran 2021–2027;
3. važeći nacionalni, regionalni i lokalni propisi;
4. Ugovor o subvenciji za projekat ASCEND i odobreni projektni prijavni formular;
5. konačna odluka o dodjeli bespovratnih sredstava;
6. Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava, kojim se uređuju isključivo aspekti realizacije koji su u skladu sa prethodno navedenim propisima i dokumentima.

3. Prije potpisivanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, partner nadležan za njihovu dodjelu može izmijeniti, privremeno obustaviti primjenu ili staviti van snage ovaj javni poziv iz opravdanih regulatornih, finansijskih ili programskih razloga, razloga javnog interesa ili više sile, u skladu sa važećim zakonodavstvom.

4. Nijedan podnosilac prijave ne stiče pravo na dodjelu finansijskih sredstava prije donošenja konačne odluke o dodjeli bespovratnih sredstava i potpisivanja Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

5. Sva zvanična pojašnjenja i odgovori na najčešće postavljana pitanja u vezi sa ovim javnim pozivom biće objavljeni na sljedećoj internet stranici: <https://www.montenegro.travel/ascendproject>. Navedena pojašnjenja predstavljaju zvanične smjernice za tumačenje odredaba ovog javnog poziva namijenjene podnosiocima prijave, pri čemu se njima ne mogu mijenjati suštinski uslovi utvrđeni javnim pozivom.

6. Nezvanična pojedinačna komunikacija ne može mijenjati niti dopunjavati sadržaj ovog javnog poziva.

Aneksi

- Aneks 1 – Prijava za dodjelu bespovratnih sredstava

ASCEND

- Aneks 2 – Detaljni budžet